

Nr 18.

Godkänd av första kammaren den 22 februari 1930.

Godkänd av andra kammaren den 22 februari 1930.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för kapitalökning för budgetåret 1930/1931 i avseende å postverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk.

(Statsutskottets utlåtande nr 9 A.)

Till KONUNGEN.

I anledning av vissa av Eders Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar i avseende å regleringen för budgetåret 1930/1931 av utgifterna för kapitalökning, i vad angår postverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, får riksdagen för Eders Kungl. Maj:t anmäla följande beslut.

Postverket.

1:o) Uti den till riksdagen den 3 januari 1930 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1930/1931 har Eders Kungl. Maj:t i avseende å postverket (punkt 1 av det vid propositionen under rubrik »Utgifter för kapitalökning: bil. 3» fogade utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för nämnda dag) föreslagit riksdagen att till inköp av inventarier för postverkets behov för budgetåret 1930/1931 anvisa ett reservationsanslag av 800,000 kronor.

Under uppmärksammande av vad departementschefen i ärendet anför, har riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *inköp av inventarier för postverkets behov* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 800,000 kronor.

2:o) Eders Kungl. Ma:t har (punkt 2) föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde bliva riksdagen förelagd, till posthusbyggnad i kvarteret Blåmannen i Stockholm för budgetåret 1930/1931 beräkna ett reservationsanslag av 900,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 16 januari 1930 till riksdagen avlåten proposition, nr 25, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna såsom bilaga vid statsrådsprotokollet fogat, mellan generalpoststyrelsen och Stockholms stads fastighetsnämnd den 29 november 1929 upprättat kontrakt i fråga om byte av vissa markområden i kvarteren Posthornet och Blåmannen å Norrmalm i Stockholm m. m.; *dels ock* till posthusbyggnad i kvarteret Blåmannen i Stockholm för budgetåret 1930/1931 anvisa ett reservationsanslag av 900,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag avser utvidgning av centralpostkontorets lokaler genom nybyggnad å den för ändamålet inköpta tomten på andra sidan av Klara Norra Kyrkogata. Byggnadskostnaden har beräknats till 1,540,000 kronor.

Riksdagen har ansett sig böra godtaga förevarande förslag liksom ock det i samband därmed uppgjorda avtalet med Stockholms stad om viss tomtreglering m. m.

Av erforderliga anslagsbeloppet 1,540,000 kronor skulle 900,000 kronor anvisas å 1930/1931 års riksstat och återstoden för ett följande budgetår.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen *dels* godkänt vid statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 16 januari 1930 fogat, mellan generalpoststyrelsen och Stockholms stads fastighetsnämnd den 29 november 1929 upprättat kontrakt i fråga om byte av vissa markområden i kvarteren Posthornet och Blåmannen å Norrmalm i Stockholm m. m.;

dels ock till *posthusbyggnad i kvarteret Blåmannen i Stockholm* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 900,000 kronor.

3:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3) har riksdagen till *inköp för postverkets räkning av fastigheter*, vilkas förvärvande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

Statens järnvägar.

4:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 11) föreslagit riksdagen att till omläggning av västra stambanans ingångslinje över Hammarbyleden samt förbättrade anordningar vid Stockholms centralstation m. m. för budgetåret 1930/1931 anvisa ett reservationsanslag av 620,000 kronor.

Av statsrådsprotokollet framgår, att de ursprungligen beräknade kostnaderna för ingångslinjen över Hammarbyleden kommit att överskridas med ett belopp, som uppskattats till sammanlagt omkring 2,950,000 kronor. Rörande

det sålunda skedda, högst betydande kostnadsöverskridandet har redan 1929 års riksdag uttalat, att detsamma syntes anmärkningsvärt men att ofrånkomligt vore, att erforderliga ytterligare anslagsmedel ställdes till förfogande för arbetenas slutförande.

För täckande av kostnadsökningarna hava anvisats 700,000 kronor för budgetåret 1928/1929 och 1,250,000 kronor för budgetåret 1929/1930. Såvitt nu kan beräknas, skulle alltså för gäldande av de återstående kostnaderna erfordras 1,000,000 kronor, varav dock 380,000 kronor skulle kunna beredas från vissa genom överenskommelse med Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg inflytande medel, men återstoden, 620,000 kronor, nu skulle anvisas.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *omläggning av västra stambanans ingångslinje över Hammarbyleden samt förbättrade anordningar vid Stockholms centralstation m. m.* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 620,000 kronor.

5:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 12) föreslagit riksdagen att för spår-anordningar i anslutning till förefintliga spårssystem för budgetåret 1930/1931 anvisa ett reservationsanslag av 660,000 kronor.

Under uppmärksammande av vad departementschefen i ärendet anfört, har riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen för *spår-anordningar i anslutning till förefintliga spårssystem* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 660,000 kronor.

6:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13) har riksdagen till *gångbroar och gångtunnlar* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

7:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15) har riksdagen till *telegraf- och sektionstelefonledningar samt kabelarbeten* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

8:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 16) har riksdagen till *elektriska belysningsanläggningar* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

9:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 17) föreslagit riksdagen att till kontaktledningsanläggningar vid vissa stationer för budgetåret 1930/1931 anvisa ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

Med hänsyn till den i ärendet lämnade utredningen har riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *kontaktledningsanläggningar vid vissa stationer* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

10:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 18) föreslagit riksdagen att för växel- och signalsäkerhetsanläggningar för budgetåret 1930/1931 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

Under uppmärksammande av vad departementschefen i ärendet anfört, har riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Riksdagen har alltså för *växel- och signalsäkerhetsanläggningar* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

11:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19) har riksdagen såsom *dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

12:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 21) föreslagit riksdagen att till Inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare för budgetåret 1930/1931 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

I sammanhang med förevarande förslag har inom riksdagen väckts bland annat följande motioner, nämligen

två likalydande motioner, I: 45 och II: 91, i vilka hemställts, att riksdagen, utöver vad som föreslagits i statsverkspropositionen å sid. 82: Utgifter för kapitalökning: bilagan 3, måtte besluta ytterligare anvisa för budgetåret 1930/1931 ett reservationsanslag av 1 miljon kronor att användas för igångsättande under nämnda budgetår av byggandet av norra delen mellan Arvidsjaur och Jokkmokk av Inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare; samt en motion, I: 113, i vilken hemställts, att riksdagen ville

dels besluta, att arbetena å Inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare å sträckan Arvidsjaur—Jokkmokk skola påbörjas under budgetåret 1930/1931,

dels bemyndiga Eders Kungl. Maj:t att för sagda arbeten disponera de överskott, vilka möjligen uppstått eller kunna uppstå vid banbyggnaderna å Inlandsbanans södra del, sträckan söder om Sorsele, och å statsbanan Hällnäs—Storuman (Stensele),

dels ock slutligen till Inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare — utöver det av Eders Kungl. Maj:t äskade anslaget av 2,000,000 kronor för arbetena å Inlandsbanans södra del — för budgetåret 1930/1931 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor för arbeten å Inlandsbanans norra del eller sammanlagt till Inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare anvisa ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor.

Av 1928 års riksdag har uttalats, att det en gång fattade beslutet om Inlandsbanans byggande till hela dess längd borde fullföljas, om ock på grund av tidsförhållandena planens genomförande måste utsträckas över en betydligt längre tidsrymd än man ursprungligen räknat med. I enlighet härmed beviljades anslag för banbyggets fortsättning söderifrån från Sorsele mot Arvidsjaur.

Någon ändring i det tidigare fattade beslutet om avbrott tillsvidare med arbetena å Inlandsbanans norra del närmast söder om Jokkmokk gjordes däremot icke. Då nu i väckta motioner ifrågasatts arbetenas återupptagande jämväl å

denna nordliga sträcka närmast Jokkmokk, har detta syntes riksdagen innebära en olämplig förskjutning av de utav järnvägsstyrelsen uppgjorda planerna för Inlandsbanebyggets bedrivande. Arbetets uppdelning på två distrikt komme sålunda att medföra arbetstekniska svårigheter med därav följande ytterligare kostnadsfördyring av det kapitalkrävande företaget. Riksdagen har visserligen ej förbisett vad i motionerna anförts om rådande arbetslöshet kring Porjus, men det kan ifrågasättas, huruvida den lättnad häri, som tilläventyrs skulle vinnas genom Inlandsbanebyggets omedelbara upptagande även norrifrån, står i rimligt förhållande till de budgetära uppoffringar ett sådant beslut drager med sig. Den vid företaget sysselsatta personalen lärer sålunda komma att företrädesvis utgöras av yrkeskunniga järnvägsarbetare, som måste förflyttas till orten från andra trakter av landet.

För arbetenas bedrivande å Inlandsbanans södra del och närmast för fortsättning av den cirka 9 mil långa sträckan Sorsele—Arvidsjaur har nu Eders Kungl. Maj:t i enlighet med järnvägsstyrelsens förslag äskat 2 miljoner kronor. Enligt vad riksdagens vederbörande utskott inhämtat, måste emellertid detta anslagsbelopp anses knappt tilltaget för arbetenas ekonomiska bedrivande. Beaktas bör, att tvärbanan Hällnäs—Stensele beräknas närma sig sin fullbordan under innevarande år, varvid en del arbetare lämpligen kunde överflyttas därifrån till Inlandsbanebygget. Av dessa skäl och med hänsyn till de starka önskemål, som framkommit om Inlandsbaneföretagets bedrivande i något hastigare takt än hittills, har riksdagen ansett, att ifrågavarande anslag bör bestämmas till 2,500,000 kronor, en höjning alltså av 500,000 kronor i förhållande till vad som av Eders Kungl. Maj:t begärts. Vid anvisande därjämte av det av Eders Kungl. Maj:t begärda anslagsbeloppet av 1,500,000 kronor till tvärbanan Hällnäs—Stensele skulle alltså anslagen till järnvägsbyggnaderna i Norrland för budgetåret 1930/1931 belöpa sig till sammanlagt 4,000,000 kronor, ett kapitalbelopp som man jämväl för kommande år lärer få räkna med som behövt och som då, såvitt nu kan bedömas, skulle komma att helt nedläggas på det fortsatta Inlandsbanebygget. På detta sätt skulle öppnas möjlighet till ett påskyndande av Inlandsbanebyggets fortsättning från Arvidsjaur upp mot Jokkmokk och alltså ovanberörda, motionsvis framförda krav bliva i viss mån tillgodosedda.

Beträffande Inlandsbanans sträckning å linjen Sorsele—Arvidsjaur anser riksdagen den sydligare linjen över Slagnäs (i Västerbottens län) söder om Naustasjön böra väljas, i enlighet med vad järnvägsstyrelsen räknade med i den till 1928 års riksdag framlagda planen till Inlandsbanebyggets fortsättning. Gentemot tanken på banans framdragning norr om nämnda sjö över Sjulnäs (i Norrbottens län) må erinras, att detta medför en förlängning av banan med cirka 4 km., vilken förlängning beräknas draga med sig en kostnadsfördyring på cirka 600,000 kronor. Visserligen innebär denna nordliga, motionsvis förordade sträckning en förkortning av avståndet till Arjeplogs kyrkoby från cirka 6 till 5 mil. Olägenheterna för Arjeplog av det något längre avståndet till järnvägen, som den södra sträckningen över Slagnäs medför, skulle dock motvägas av den fördel, som Arjeplogs socken vunne,

därest, såsom järnvägsstyrelsen ställt i utsikt, en automobillinje, trafikerad under samverkan och i samtrafik med statens järnvägar, inrättas mellan Arjeplog och lämplig station å Inlandsbanan.

Under åberopande härav får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag samt motionerna I: 45 och II: 91 ävensom motionen I: 113, till *Inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor.

13:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 22) föreslagit riksdagen att till statsbanan Hällnäs—Stensele för budgetåret 1930/1931 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

Riksdagen, som uppmärksammat, att förevarande framställning avser anslag för fullbordande av ifrågavarande statsbanebyggnad, har ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen har alltså till *statsbanan Hällnäs—Stensele* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

14:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 23) har riksdagen till *automobillinje Övertorneå—Pajala* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

15:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24) har riksdagen till *markförvärv* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

16:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25) har riksdagen till *rullande materiel för malmtransporterna å malmbanan* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

Statens vattenfallsverk.

17:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 26) föreslagit riksdagen att till kraftstation vid Vargön för budgetåret 1930/1931 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Av vikt måste vara att man från statens vattenfallsverks sida i tid gör sig beredd möta den ökning av energibehovet, som kan förutses som sannolik och som lär bli alltmer framträdande, i den mån den pågående gynnsamma utvecklingen av landets industriella liv får fortgå.

Här framlagda utbyggnadsprogram — avseende dels det under nu förevarande punkt behandlade spörsmålet om nyanläggning av en kraftstation vid Vargön dels ock de under punkterna 19 och 20 här nedan omförmälda frågorna om vissa utvidgningar av Motala kraftverk och ångkraftstationen i Västerås — har tillkommit för att säkerställa det sannolika kraftbehovet fram till slutet av 1936 inom det s. k. mellansvenska centralblocket. Med hänsyn till den i

statsverkspropositionen lämnade utredningen och de upplysningar riksdagens vederbörande utskott ytterligare under hand inhämtat, har riksdagen ansett sig böra godkänna planen till genomförande. De ifrågasatta åtgärderna måste, så långt nu kan bedömas, anses motiverade av nyss antydda, alltjämt fortgående kraftiga stegring i åtgången av elektrisk kraft.

Det till utbyggnad av vattenfallet vid Vargön nu begärda anslagsbeloppet 2,000,000 kronor anser sig riksdagen sålunda böra bevilja.

Med hänsyn till ovan anförda omständigheter anser sig riksdagen vidare, på sätt framgår av punkterna 19 och 20 här nedan, böra anvisa de begärda anslagen till vissa utvidgningar vid Motala kraftverk och ångkraftstationen i Västerås.

Under nu förevarande punkt får riksdagen anmäla, att riksdagen till *kraftstation vid Vargön* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

18:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27) har riksdagen till *veckoreglering av Göta älv* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

19:o) Under åberopande av vad riksdagen yttrat under punkten 17:o) här ovan, får riksdagen anmäla, att riksdagen, i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28), till *nytt maskinaggregat vid Motala kraftverk* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

20:o) Under hänvisning till vad riksdagen yttrat under punkt 17:o) här ovan, får riksdagen anmäla, att riksdagen, i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30), till *utvidgning av ångkraftstationen i Västerås* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor.

21:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 31) föreslagit riksdagen att till kraftstation vid Sillre för budgetåret 1930/1931 anvisa ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får anmäla, att riksdagen till *kraftstation vid Sillre* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

22:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 32) föreslagit riksdagen att till en andra tilloppstunnel vid Porjus kraftstation för budgetåret 1930/1931 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

Mot Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen intet att erinra.

Riksdagen har alltså till *en andra tilloppstunnel vid Porjus kraftstation* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

23:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 33) föreslagit riksdagen att till kraftledning från Gällivare för elektrifiering av vissa delar av Norrbottens län för budgetåret 1930/1931 anvisa ett reservationsanslag av 215,000 kronor.

Under uppmärksammande av vad departementschefen i ärendet anført, har riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *kraftledning från Gällivare för elektrifiering av vissa delar av Norrbottens län* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 215,000 kronor.

24:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34) har riksdagen till *distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk* för budgetåret 1930/1931 anvisat ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

25:o) Beträffande sättet för beredande av täckning för de utav riksdagen, enligt vad här ovan anmäls, beviljade anslagen kommer riksdagen att framdeles under riksdagen anmäla sitt beslut.

Stockholm den 22 februari 1930.

Med undersåtlig vördnad.
